კვირა, 28 აგვისტო, 1916 წ.

რედაქციის ადრესი: თფილისი, ოლღას ქუჩა, № 6.

ფასი 15 კაპ.

ეშმაკის მათრახი

იუმორისტ. ჟურნალი

№ 35

„თელავის პროგიმნაზიაში მეშვიდე კლასი არ გაიხსნება".

(გაზეთებიდან)

— რა საჭიროა თელავში მეშვიდე კლასი? ანაბანა ხომ ისწავლეთ და გეყოთ. ახლა თავისუფალი ხართ, გაისეირნეთ საითაც მოგეხალისოთ.

თფილისი, 28 აგვისტო 1916 წ.

თანამედროვე ვითარება.

თანამედროვე ვითარება უფრო გართულდა. რუმინიამ ნეიტრალიტეტი დაარღვია და ავსტრეთ-უნგრეთს ომი გამოუცხადა. ამრიგათ ბრძოლის პირი დობრუჯაში ზღვას მიებჯინა და სამხრეთ ნაწილში ჩრდილოეთით შემოიღრიცა.

აშკარაა დღეს თუ ხვალ ომის სასწორი ამა თუ იმ მხარეს უნდა გადაიხაროს და ეს თითქმის სრულიად იმაზეა დამოკიდებული, თუ რომელი მხარე გაიმარჯვებს.

ჩვენ საალალბედო მსჯელობა უბრალო საკითხებშიაც არ გვიყვარს, ხოლო ომის დროს ჭეშმარიტების აბუჩათ აგდება დაუსჯელათ არ ჩაუვლის იმ მხარეს, რომელიც ასე უდიერათ მოექცევა სტრატეგიას. საჭიროა განხილულ იქმნას ყოველი შესაძლებლობა, რომელსაც კი შეიძლება ადგილი დაურჩეს ომის ბედის სასწორის ქანაობის დროს და დასკვნა დაე თვით მკითხველმა გამოიყვანოს.

აშკარაა, ომის ბედი ან ზღვაზე, ან ჰაერში და ან ხმელეთზე უნდა გადაწყდეს. და რომ ეს ასეა, ამაში ეჭვი არ შეაქვს არცერთ თანამედროვე სამხედრო მიმოხილველს. ყოველ შემთხვევაში სიმართლეს ამ შეხედულებისას მომავალი დაგვანახვებს.

აშკარაა ისიც, რომ იბრძვის ორი მხარე, რომელთაგან გამარჯვება ერთ-ერთს უნდა დარჩეს. თუ რუსეთ-საფრანგეთის კოალიცია მოახერხებს გერმანიის მილიტარიზმის შემუსვრას და მის ნანგრევებზე ერთა თავისუფლების აღმოცენებას, ცენტრალურ სახელმწიფოთა კავშირი დამარცხებულათ ჩაითვლება. ხოლო, თუ გერმანიამ სძლია ინგლის-საფრანგეთსა და იტალიას, მოკავშირეთა საქმე წაგებულათ ჩაითვლება. ყოველ შემთხვევაში ამას მომავალი გვიჩვენებს.

როგორ შეიძლება მოხდეს ესა, თუ ის ვარიაცია ომის მსვლელობისა? აი როგორ:

შეიძლება ჩვენმა არმიამ გადალახოს დვინის ხაზი, უკუაქციოს გერმანელთა ჯარი და შეიჭრას აღმოსავ. პრუსიაში, საიდანაც თურმე რკინის გზა მიდის ბერლინამდე. ამავე დროს ჩვენმა ფლოტმა უნდა დაიფაროს მოერიშე არმიის მარჯვენა წვერი შემოვლისაგან. ცხადია მარტო მარჯვენა წვერი ვერ შეიჭრება ასე შორს, თუ მას არ მიჰყვა ცენტრი კოველ-ბარანოვიჩის ხაზზე და ცენტრს მხარი არ მისცა მარცხენა ფრთამ. ამ მოულოდნელი თავდასხმისაგან გულ-გახეთქილი გერმანელები ეცდებიან გამაგრებას მხოლოდ რეინის ნაპირებზე, თუ ფრანგთა მოხერხებულმა იერიშმა ამაში ხელი არ შეუშალა.

ეს შეხედულობა, ანუ უკეთ ვსთქვათ, შესაძლებლობა არც ისე ფანტასტიურია, თუ ჩვენმა ჯარმა შესძლო მისი დაგვირგვინება. ყოველ შემთხვევაში მომავალი გვიჩვენებს, თუ რამდენათ მართალია ჩვენი შეხედულობა ამ საგნის შესახებ.

მაგრამ შეიძლება თვით გერმანიამ მოიტანოს იერიში კოველ-ბარანოვიჩის ხაზზე და გაარღვიოს ჩვენი ცენტრი. ამ შემთხვევაში მას გზა გაეხსნებ. აღმოსავლეთისაკენ და ჩვენ იძულებული ვიქნებით უკან დავიხიოთ წინასწარ მომზადებულ პოზიციაზე. თუ ეს შემოჭრა დემონსტრაციაა არ დარჩა და მტერმა განავითარა წინსვლა, ჩვენი მარცხენა ფრთა ბრძოლის პირის გამოსასწორებლათ იძულებული იქნება აღმოსავლეთით დაექანოს და დნეპრის შესართავს მიებჯინოს.

ამავე დროს გერმანელთა მარჯვენა ფრთას შეუძლია დვინა გადალახოს დვინსკის ხაზით და ზურგით მოექცეს ქ. დვინსკის გამაგრებულ რაიონს. ცხადია ასეთი ვითარება უფრო ხელსაყრელი იქნება ჩვენი მტრებისათვის.

ყოველ შემთხვევაში ახლო მომავალი გვიჩვენებს, რამდენათ შესაძლებელია საქმის ასე, თუ ისე დატრიალება.

პატარა ფელეტონი

ტრამვაის საკითხი.

მუხლი 2

ვინ უნდა სცემდეს კონდუქტორებს?

ეს საკითხი, როგორც წინა წერილში მოვიხსენიე, ხანგრძლივ კამათის საგნათ იქცა. საქმე გაართულა საქალაქო დებულებებში შესაფერი მუხლის უქონლობამ. მართლაც, სად იყო უწინ ტრამვაი? არა თუ ქალაქებში, სოფლებშიაც მოკლებულნი იყვენ ამ ელექტრონის ურმებს და უბრალო ხარ-კამეჩის ამარა მგზავრობდენ. შეიძლება კიდე ამაზე უწინ არც ხარ-კამეჩი არსებობდა და ხალხ ისედაც იოლათ გამოდიოდა, მაგრამ დღეს რაკ ტრამვაი გვაქვს მისი მოხმარაც უნდა ვიცოდეთ.

ასეა თუ ისე, ტრამვაის მოსამსახურეთა სამარ

თლიან მოთხოვნილებას პასუხი უნდა მისცემოდა, მით უმეტეს, რომ კანონის არ ცოდნით და მით უმეტეს სრულიად არ ქონებით თავის მართლება არავის არ შეუძლია. განა ეგრეთ წოდებული „ადათი“ იგივე კანონი არ არის? და თუ ეს ასეა (ცემატყეპისა და მით უმეტეს ლანძღვა-გინების ადათი ჩვენში უკეთ შემუშავებულია, ვიდრე დასავლეთ ევროპაში. ამ საგნის შესახებ ჩვენს ლიტერატურაში საფუძვლიანი გამოკვლევებიც მოიპოება ბ-ნ გ. დიასამიძისა და ნ. კალანდაძისა.

სწორეთ ამ ჩვენს მამა-პაპეულ ადათ-წესებს უნდა ვუმადლოდეთ, რომ ხმოსანთა უმრავლესობამ ერთი უკვე დასრულებული ინსტრუქცია დაიმუშავა.

ჩვენ აქ არ შევეხებით ლანძღვა-გინების უფლებას, ვინაიდან ეს უცილობელი კუთვნილებაა ყოველი მოქალაქისა და განსაზღვრა სასურველიც რომ ყოფილიყო, შეუძლებელი გახდებოდა. ამგვარათ, ლანძღვით ყველას შეუძლია ტრამვაის მუშაკთა ლანძღვა, ეროვნებისა და სქესის განურჩევლად, მაგრამ უნდა იცოდეთ, რომ ამ გალანძღულ მუშას სამსახურიდან მხოლოდ იშვიათ შემთხვევაში გადაყენებენ *). ლანძღვა-გინება, საჭიროა დავსძინოთ, შეიძლება უმიზეზოთაც.

სამაგიეროთ ცემა უმიზეზოთ არ შეიძლება და უფლებაც ამ გასართობისა ყველას ერთნაირათ არ ეკუთვნის. პოლიციელებისა, პრაპორშჩიკთა და ქალაქის გამგებელთა შესახებ ამ მხრივ კამათი არა ყოფილა. მათ, ასე ვსთქვათ, კანონი ავალებს წესრიგის დამყარებას და ვალდებულებას ვინ გაექცევა. კამათი გამოიწვია უბრალო მოქალაქეთა უფლებამ. აქვს თუ არა უფლება მაგალითად რედაქციის წარმომადგენელს, თუ გინდ, „ლისტოკისას“, სცემოს ტრამვაის კონდუქტორს... ან მაგალითად სასამართლოს მოხელეს, ან ხაზინის ჩინოვნიკს, ან აფთიაქის პატრონს, ან მსახიობს და სხვა ამგვარებს?

ხანგრძლივმა კამათმა გამოარკვია, რომ მათ არა აქვთ ცემის ნება **უმიზეზოთ**. ეს შეკვეცა მოქალაქეობრივ უფლებისა ცოტა სუსტათ იყო დასაბუთებული და თუ ჩვენ მას აღარ გამოვეკიდეთ ეს იმიტომ, რომ არ შეგვწამონ, თითქოს პირადი ინტერესი გვალაპარაკებდეს. აბა გასინჯეთ: ქალაქის გამგეობის წევრებს და ხმოსნებს (გაიხსენეთ ბ-ნ ათაბეგოვი და სვეშნიკოვი) **ევ'ლებათ** სცემონ ტრამვაის მოსამსახურეს არა თუ **უმიზეზოთ**, არამედ **კანონიერ მოთხოვნილებისათვისაც კი**. ხოლო ჩვენთვის, პრესის წარმომადგენელთათვის კი რაღაც, **მიზეზია** საჭირო. რასაკვირველია მიზეზს როდესაც გინდა, მაშინ იშოვნი და ფაქტიურათ ჩვენც უზრუნველყოფილნი ვართ, მაგრამ შეზღუდვა მაინც არის.

ცემის მიზეზათ შეიძლება ჩაითვალოს:

ა) ტრამვაიზე არ აშვება, როცა თითო სკამზე ათ-ათი კაცი ზის, ხოლო წინა და უკან თორმეტ-თორმეტია გაჩერებული. თუ მაინც სადმე შეეჩხირეთ და კონდუქტორი გაჯიუტდა., ვაგონი არ დასძრა, შეგიძლია რეპრესია გააძლიეროთ.

ბ) საგულისხმიერო მიზეზია „ტოკის“ შეწყვეტა და ვაგონის გაჩერება. უქმად დგომას უქმად შრომა სჯობია და შეგიძლიათ ამ შემთხვევაშიაც თავისუფალი დრო კონდუქტორ-ვატმანებზე ვარჯიშობას მოახმაროთ.

გ) ხურდა ფულის უქონლობა არის ერთი უმთავრესი მიზეზთაგანი. მაშინ ყოველი მოქალაქე ვალდებულია ფიზიკურ ლონის-ძიებას მიმართოს.

საჭიროა აღვნიშნოთ, რომ ცემის შემდეგ მოსამსახურე ისჯება უკვე ტრამვაის პირდაპირი ადმინისტრაციის მიერ და ლანძღვა-გინებასავით იოლათ ეგ მათ არ ჩაუვლის. კრებამ ერთხმათ დაადგინა, გარდა ბ-ნ პრაპორშჩიკებისა **სავალდებულოთ** არავისთვის არ გახადოს ტრამვაიელთა ცემა და ვისაც არა აქვს სურვილი, ანუ მოთხოვნილება ამისი, შეუძლია მშვიდობიანათ იჯდეს ვაგონში, ამისთვის მას საყვედურს არავინ ეტყვის.

მორიელი.

მოთხრობა, **რომლიდანაც მკითხველი ნათლად გაიგებს თუ რა ადვილი საშოვარია ღერძი ჩვენი ცხოვრებისა—**

შაქარი

თქვენ გინდათ შაქარი იყიდოთ, რადგან თითქმის ნახევარი წელია ყურებ ჩამოყრილი შემოუჯდებით ოჯახობით სასადილო მაგიდას და იყლურტებით კამფეტებით, ან შოკოლადით (ისიც იშვიათად) გამტკბარ ჩაის. შაქრისთვის თქვენ არ დაინანებთ მანეთ-ნახევარს გირვანქაში, მაგრამ ამაოდ, სადაა შაქარი. დილიდან საღამომდე ყურყუტებთ

---

*) სახელდობრ მაშინ, თუ მლანძღველი მანდილოსანია და ამასთან რომელიმე ტრამვაიელ ბობოლასთან დაახლოვებული, რასაკვირველია არა ნათესაური კავშირით.

თქვენ ქალაქის დუქნებთან, მაგრამ როდესაც თქვენამდი აწევს რიგი შესვლისა, ილევა შაქარი, იკეტება დუქანი. თქვენ უშაქროთ რჩებით.

სირცხვილით თვალებში ვერ შეგიხედნიათ თქვენი პატარა ბავშვებისათვის, ცოლისათვის, მობუზღუნე სიდედრისათვის. რაღა კაცი ხართ, რომ შაქარს ვერა შოულობთ?!

მე კი შაქრის შეძენაში ოსტატობა ვიხმარე! ნათქვამია „ხერხი სჯობია ღონესა, თუ კაცი მოიგონებსაო“.

—

ჩემი სახლის პირდაპირ დუქანში შეველ. დუქნის პატრონი — სპარსელი, დახლში იჯდა და არ ხეინათ სთვლიდა ფულებს.

— სალამ ალეკუმ! როგორა ხარ ალი?

— გაგიმარჯოს, ჩემი სახელი მაჰმად.

— ოჰ უკაცრავათ! მაჰამედ! როგორა ხარ, ჩემო კარგო?

— მე კარგად არის. შენ რა უნდა?

— არაფერი, ჩემო კეთილო, შემოვიარე ისე მომწყურდა შენთან ტკბილი საუბარი... კარგი კაცი ხარ მაჰამედ!

ნიშნად ამხანაგური გრძნობისა მხარზე ხელი დავკარი და შევცინე. ცოტა არ იყოს აქტიორული ნიჭი მაქვს და ამიტომ ძალიან არ გამძნელებია ჩემი სიტყვებისათვის ნამდვილი ძმური მეგობრული კილო მიმეცა.

— ზმაო, შენ რა უნდა!

— მე, ჩემო მაჰამედ? შენგან რა უნდა მინდოდეს, თუ არა კეთილი ჭუკჭუკი, საუბარი.

— კაცო, მე შენ არ გიცნობს.

— ვაჰ, მაჰამედ! არ მიცნობ? კაცო ასე მალე დამივიწყე? მაშ არ გახსოვს ერთხელ ერევნის მოედანზე ტრამვაიზე ჯდებოდი და მსხლით სავსე ტომრის ატანაში დაგეხმარე?

— ა, შენ ჩემი მეზობელი! შენ იქა ცხოვრობს.

— ჰო, ჰო, იქა ვცხოვრობ, იმ სახლში. ოთახში უსაქმოთ ველარ გაძელი და შენთან გადმოვიარე სამუსაიფოთ, ხომ არ გამაგდებ ჩემო მაჰამედ?

— რატომ გაგაგდოს! შენ კარგი კაცი ვარ!

ვიდრე მაჰმადი დუქანს დაჰკეტდა არ მოვცილებივარ და ბევრიც ვაცინე ჩემი იმერული სკენების წაკითხვით და ანეკდოტებით.

თერთმეტ საათზე ძმურათ ხელი ჩამოვართვი და სახლისაკენ წამოველ.

მეორე საღამოს კვლავ ვესტუმრე მაჰამედს. ლაპარაკით რომ ვიჯერეთ გული, შემდგომ საღამოს თერთმეტი საათისა გავისეირნეთ ქალაქის საუკეთესო ქუჩებზე.

— ზმაო, გიორგი, რა კარგი სახლებია. რატომ ჩვენ არა აქვს?

— ეჰ მაჰამედ-ჯან, დრო მოვა ჩვენც გვექნება.

მივუახლოვდით პირველ ხარისხოვან რესტორანს და მაჰამედა შევიპატიჟე. ცალკე კაბინეტში მოვთავსდით. ვინა სთქვა, რომ წინასწარმეტყველ მაჰამედის სჯულის მიმდევარნი კახურ ღვინის სმაზე მტკიცე უარს ამბობენო?

სიცრუეა.

კარგათ მახსოვს, რომ კახური ღვინის ბოთლების გახსნას ვერც-კი ასწრობდენ, ისეთი სისწრაფით ისხამდა სტაქანში მაჰამედა. მან სპარსული ბაიათები შემოსძახა, მეც არ ჩამოუვარდი და დუდუკზე ლეკური ჩამოუარე.

მაჰამედა ჩემდამი ძმური სიყვარულით გამსქვალული წამ და უწუმ იცრემლებოდა და ასლოკინებდა...

დილის ოთხ საათზე გამოგვაპარეს რესტორანის უკანა კარებიდან, რადგან ვაჭრობის ნება ორ საათამდე ჰქონოდათ. ქუჩაში მაჰამედა თითქმის ყველა ბოძთან ჩერდებოდა და ტირილით ეუბნებოდა:

— გიორგი შენ კარგი კაცი ვარ შენ ჩემი ძმა არის...

ქუჩაში დაგუბებულ წყალში უნებლიეთ ბანაობის შემდგომ სიმთვრალისაგან ცოტა გონს მოვედი. მაჰამედა ეტლში ჩავსვი და სახლისკენ გავისტუმრე.

ჩემთან დაშორება არ ეპიტნავა, დიდხანს მესმოდა მისი ხმა:

— გიორგი, რად დამტოვე! შენ ჩემი ზმა!..

მე ღამე საპოლიციო ნაწილში გავათიე, რადგან, წესიერების დამცველს არ მოსწონებოდა ჩემი ფარფატი და ცხვირით ქვა-ფენილის ზომვა ღამის სიბნელეში. ეს ღამე დამიჯდა ოცდა ერთი მანეთი. არც მეტი არც ნაკლები.

როდესაც მეორე საღამოს მაჰამედა ერთ სადგომში წავიყვანე საქეიფოთ, რომელსაც გარედან შემდეგი წარწერა აქვს: „Модная дамская мастер-

ская“ და გავაცანი ლამაზი გოგონები: მაშო, ტა სო, და მარო და როდესაც, ნასიამოვნები, ღამის ორ საათზე მათგან სახლებისაკენ წამოვედით მე გზაში შევაჩერე მაჰამედა.

— მაჰამედ, მოიცადე!

— რა გინდა, ზმაო გიორგი?

— შენ ხომ ჩემი კარგი მეგობარი ხარ?

— ზალიან დიდი მეგობარი! შენც კარგი მეც!

— შენ ხომ დამპირდი, რომ ჩემი გულისთვის არაფერს დაინანებ და გაჭირვებაში დამეხმარები.

— ჰო, აი, გინდა ეხლა ზღალში გადავარდე? მითხარი გადავარდეს!—გულზე მუშტი დაიბრაგუნა— შენთვინ ცეცხლში დაიწვა, ზღალში დაიხჩო, ჰალალია!

— მაშ მე ერთი რამ უნდა გთხოვო, ჩემო კარგო.

— რა გინდა! ყველაფერს ავასრულებ.

— იცი რა... ჰო... შენი ჭირიმე, მაჰამედ ჯან, ძლიერ დიდ გაჭირვებაში ვარ. კაცს ცოლი დამიქლექდა, სიდედრი დღეში ორ კეტს მამტვრევს თავზე, მოსამსახურე გამექცა უშაქრობის გამო. გინდა თუ არა შაქარი მოგვიტანეო! მე კი შაქარს ვერსად ვშოვობ! შენ თვითონ სთქვი, სად უნდა ვიშოვო?

— მართალია!

– ეხლა გეხვეწები, ჩემო მაჰამედ აი... დაგიჩოქებ და ისე გეხვეწები—მე დავიჩოქე ქუჩის წუმპეში—დამეხმარე და მომყიდე შაქარი, შენ გენაცვალე, მაჰამედ-ჯან... აი, თუ გინდა ხელზე გაკოცებ...

მაჰამედა მოიღრუბლა, ტროტუარზე ჩამოჯდა და ჩაფიქრდა, მე კი დაჩოქილი შევჩერებოდი მას თვალებში...

დიდ ხანს ფიქრობდა მაჰამედა.

— გარგი! მოგყიდის! შენ ჩემი კარგი ძმა, დოსტი, სხვას არ მივყიდი!..

მე წამოვხტი და სიხარულით იქვე შევასრულე „დაჟიგა“ ინგლისელ მეზღვაურების ცეკვა, რითაც დიდად ვასიამოვნე მაჰამედა...

მას შემდეგ მე ბედნიერი კაცი ვარ! ყოველ კვირაში ნება მაქვს ერთი გირვანქა შაქარი შევიძინო მაჰამედასაგან, რასაკვირველია, სინდისიერ ფასში—გირვანქა სამ აბაზათ, მხოლოდ რომ ცემსა და მაჰამედას შუა მეგობრული განწყობილება არ დაირღვეს, კვირაში ორჯერ რესტორანში ჩემს ხარჯზე ვქეიფობთ და საღამოს რვა საათიდან ათამდე და ხშირათ თერთმეტამდეც მის დუქანში იმერულ-კინტოურ სცენებისა და ანეკდოტების წარმოდგენაში ვარ გართული.

გუგული.

ჭრელი ამბები

სტრატეგია, თუ გეოგრაფია.

პატივცემული გაზეთი „ახალი კვალი„ (№ 37) ეხება რა საერთოშორისო ომის საკითხს, უმთავრეს ყურადღებას რუმინიის გამოსვლას აკუთვნებს, მაგრამ ჩვენი მტრების თვალის ასაბნევათ რუმინეთის სატახტო ქალაქი **ბუქარესტი**, ანუ **ბუქურეშტი** კასპიის ზღვის იქითა მხარეში, სახელდობრ **ბუხარაში** გადააქვს. „ახალი კვალი“ სწერს:

„რუმინიის დედა ქალაქ **ბუხარაში** 14 აგვისტოს, ომის გამოცხადების დღეს სახლები ბაიარაღებით იყო მორთულიო.“

ცოტა ქვევით იგივე გაზეთი სწერს:

„გაზეთების ცნობით **ბუხარას** ცეპელინებმა ყუმბარები დაუშინესო“.

თუ ეს ზემოაღნიშნული მიზნით არის ნაწარმოები უნდა გამოვტყდეთ, რომ ეშმაკობა ადვილი ასახსნელია. ამას გერმანიის შტაბი კი არა...

მახათი.

გამოცანა

(ჭიათურისათვის)

შუა ხიდთან განისვენებს
ვინმე ტყავის ხელოსანი,
ტკბილი ენით მოსაუბრე,
ბიჭი ერთობ „ჭრელოსანი!“

მემარცხენეთ მოაქვს თავი,
კუდს აქანებს როგორც მელა:
მოქალაქე, მეტიმძანე,
გაიძვერა, ცრუპენტელა.

სასტიკი სენი აუტყდა
ამ ბოლო დროს უბედურსა,
ენის ქავილი დასჩემდა
და დააკლა მგონი ყურსა.

სხვის მოსარჩლე, სხვის მამიდა,
ვექილია ვაჭრებისა,

ამ დროით მანც ისარგებლა
და გაივსო ფულით ქისა

ტაქსის კრებას თუ დაესწრო
ვაჭართ ხროვას ჩაუჯდება,
ჩარჩებს ვინმემ თუ შენიშნა
გულის ძგერა აუტყდება.

ჭიათურის სცენის თვალი,
მოამაგე ძველის ძველი,
საუცხოვო მოთამაშე.
ნიჭიერი, მჭევრმეტყველი.

დრამა იყოს, კომედია,
ვოდევილი, ტრაღედია,
მის ნიჭს ვერრა დაუდგება,
მისთვის სუყველა ერთია.

არ აქვს ზომა, არც საზღვარი,
არის მეტათ მრავალ ფერი,
მას მრავალჯერ მოუხიბლავს
გალიორკა და პარტერი.

აწკი საკმარისი არის
განმარტებანი ჩემია,
ეცადეთ, გამოიცანით,
თუ რომ გსურთ უხვი პრემია.

საჩუქარი დიდებული,
ჩარჩი ვაჭრის სურათია
ოდეს მან დგმურს ქირისთვის
ერთი ყოფა დაათია.

ოდეს იგდო ფერხთა ქვეშე.,
ვაჟკაცობა ჩაიდინა
და საწყალ კაცს ცხვირპირიდან
უხვად სისხლი დაადინა.

ოდეს იგი ამ საცოდავს
აძრობს ტყავს და აცლის ქონსა,
ამ მომენტში გადაღებულს
სურათს უძღვნი გამომცნობსა.

მემარცხენე ჩარჩი ზევით,
ქვეშ გდებული საწყლათ დგმური,
გარწმუნებთ რომ ამ საჩუქრით,
არ დარჩებით უმადური.

არშინი და კალაპოტი

ატკრიტი პისმა

ნა გასპადინუ ეშმაკ.

ბაროვ, ახპერ! კაკ პაჟივაიშ! მოი დელა, ბრატ, ოჩინ პლოხო. ისე შამემერტყა გარს ეგ ვაჭრების ხროვა და ისეთნაირი ალყა გამიკეთა, რომ გეგონება ბრუსილოვცკის ირმიაააო!.. ისეთნაირათ მიკრაჭუნებენ კბილებს, რომ ლამის არის თოხლო კვერცხივით გადამყლაპონ რაღა!

მაინც შე დალოცვილო, ძალიან დიდი საპრისტავო ჩამაბარე. ხუმრობა ხომ არ არის მთელი ჭიათურის უჩასტკა გადამემტერა! ზოგი სუდში მიჩივის და ზოგიც მასაჟის გაკეთებასა მპირდება. სუდში ჩივილის რა მოგახსენო, და მასაჟის კი მადლობელი ვიქნები. ამ ჩვენ აბანოში სამი წელიწადია მექისეს არ გაუჭაჭანია და ერთი რიგიანათ აღარ მიბანავნია. თუ კი იმდენ სიკეთეს მიზამენ, რომ მექისობას გამიწევენ და დახუთულ ძვლებს გამიტკაცუნებენ, ვინ პირძაღლი მაკარიჩსაც არ ჩამოვა არა, ეს ერთი ცაცია ვაჭარი მაინც ძალიან მემუქრება. იძახის: „ეს ულვაში კატის ბანალი იყოს, თუ იმდენი არა გცემო, რომ სამოც ვედრიანი რუმბივით არ გაგბეროვო“. იმას, რაზუმეიცა, თელაველი ტიგრანას იმედი აქვს, მაგრამ ის კი არ იცის, რომ მე თითონ გვირაბის უბნელი ოხერი ვარ. მოგიკვდეს გოგია, თუ ისიც და მისი პაკრავიტელი ტიგრანაც ძველ გალავანში არ გადავრეკო.

მაგრამ მე ერთი რამის მეშინიან, ძმაო ეშმაკო: ვაი თუ უკანიდან მომეპაროონ და მერე ვინ იქნება ატვეჩაი! რადი ბოღა, გასპადინ ეშმაკ, სდელიტე მნე ადინ ადალჟენია. მოჟეტ ბიტ ვი ნაიდიოშ ნა ტიფლის ნოვი მოდნი ლევორველ. ისეთი ლევორველი უნდა მიშოვო, რომ უკანიდან ვარდებოდეს. შენ თუ ამის აბეზპეჩენიას მამცემ, რომ უკანიდან შიში არ მექნება, წინიდან მე მკითხე. ვისაც დავეტაკები გერმანცკი ტახივით სამ ვერსზე ვისვრი, ქრისტეს მადლმა!

ტი მნე ტოლკი პრიშლი სკორო
ნოვი მოდნი ლევორველი,
რომ კაცს ხვრეტდეს სამ პო სებე
და მე ვიყო უვნებელი.
ნადა ვსეგდა ბიტ გატოვი,
ოდეს მტერი მოდიოდეს,
ლევროვ დოლჟენ ბიტ ტაკოი
წინ და უკან ვარდებოდეს.

როცა მინდა წინა ვბრიგო,
როცა არა, უკან ვაგდო,
ჩემი მტერი და მოყვარე
ყირამალა გადავაგდო.

თუ მამაწვდი არუჟიეს,
ბლომათ მოგწერ ამგვარ სცენებს
და სულ მალე მოგირჯულებ
მტაცებლებს და გაიძვერებს.

თუ არა და ვერას დავწერ,
რადი ბოლა ნე სერჩაი!
ზადნი ხოდით რომ დამეცენ,
ვინ იქნება ატვეჩაი?!.

გოგია.

აგარაკზე

ღამის მორიგეობის შემდეგ მივწექ და თვალები მივლულე, რომ კარებს დარაჯი მოასკდა: „ინებეთ ქუთაისიდან საჩქარო ტელეგრამაააო“

ტელეგრამის გაგონებაზე შიშით კინაღამ გული გამისკდა.

იმ ბედნიერთა რიცხვს რომ ვეკუთნოდე, რომელთაც ტელეგრამით დაბადების დღეს ულოცავენ, საზეიმოთ ეპატიჟებიან, ან და ატყობინებენ, ამდენი და ამდენი ფული გამოგიგზავნეო, მეც სხვა გვარ შევხვდებოდი, მაგრამ უბედურებაც იმაშია, რომ მე ასეთ ტელეგრამებს არასოდეს არ ვღებულობ.

ჩემ სახელზე გამოგზავნილ ტელეგრამით თუ ვინმე ახლობელის სიკვდილს არ მითვლიან, უსათუოდ ფულს მთხოვენ და ალბათ ამისთვისაა, რომ ისე არაფრის არ მეშინია, როგორც ტელეგრამის.

დავიღუპე... უთუოდ ჩემს მეუღლეს გაუჭირდა რამე! აღშფოთებით წამოვიძახე და ტელეგრამა ხელიდან გამოვგლიჯე.

— „ვკვდები, ცოცხალს მომისწარიო“ მითვლიდა ჩემი ძვირფასი ნახევარი.

ენა ჩამივარდა, სხეულმა ძაგძაგი დაიწყო, მალე თვალებშიაც სინათლე დამეკარგა და მოვკვდი... მე მაშინ ასე მეგონა.

გავეშურე ქუთაისისკენ. პირდაპირ იმ ოთახში შევიჭერ, სადაც მომაკვდავი მეუღლე მეგულვებოდა.

— ნუ თუ უჩემოთ დაასაფლავეს! მწუხარებით აღმომხდა გულიდან და შავი ფიქრებით გარემოცული იქვე ჩამოვჯექ, როცა აღნიშნულ ალაგას არავინ დამხვდა.

— სად თქმულა, რომ „მომაკვდავი“ ჯანმრთელის შესახვედრათ სადგურზე მიდიოდა?! აი რას ნიშნავს უზომო სიყვარული! ვფიქრობდი და თვალებზე ცრემლებს ვერ ვიმაგრებდი, როცა გავიგე ჩემი მეუღლის სადგურზე წამოსვლა.

— მე თუ შესახვედრათ წამოვედი, ეს იმას კიდევ არ ნიშნავს კარგათ ვიყო! მიპასუხა სადგურიდან დაბრუნებულმა ცოლმა... მაგრამ... მ... აგრაააამ სულ... ერთია... მე... მე მაინც მალე მოვკვდები თუ...

— თუ, რაი ქალო ?? შევეკითხე მე.

— წაბრძანდი და ექიმი გეტყვის...

— შენ ხომ გითხრა და ჩემი კითხვა რაღა საჭიროა! სთქვი თუ რაო?!?

— სულ ერთია... სანამ სული არ ამომძრალა შენ მაინც არ დაიჯერებ... უმჯობესია ექიმს კითხო...

— ადამიანო სთქვი თუ რაო??

— რაო და თუ დაჩაზე არ წახველი წაღვერში შენი სიცოცხლის დღეები დათვლილიაო.

— კი, მაგრამ შენ ხომ იცი...

რა სისულელეა მტკიცება! განა ვის შუძლია უსახსროობით მოარბილოს აგარაკზე მიმავალი მეუღლე? მეც გაჩუმდი.

ჩავედით წაღვერში, დაღამდა და მე კიდევ ოთახს ვეძებ. წაღვერის კოოპერატივის წინ, შუახნის გლეხმა გზა გადამიღობა და მითხრა:

— „ერთ ოთახს ბატონო მე მოგაქირავებ მხოლოდ იმ პირობით, თუ არ დაახველებთ“

— როგორ თუ არ დავახველებთ, არ მესმის?!!

— დახველება რას ქვია როგორ არ გესმით, ნასწავლი კაცი ბრძანდებით!

— ერთი სიტყვით თქვენ გინდათ სთქვათ: თუ ჭლექი გჭირს ოთახს ვერ მოგაქირავებო, ხომ??

— არა ბატონო, ჭლექიც რომ გჭირდეთ თუ იმის პირობას არ მომცემთ, რომ არ დახველებთ ათასი მანეთი რომ მომცეთ ოთახს ვერ მოგაქირავებ.

— რატომ? მიზეზი!?!

— რომ იცოდეთ აქ ვინ ცხოვრობს აღარ მკითხავთ.

— ვინც უნდა ცხოვრობდეს, სულ ერთი არაა?? ვის რაში ეკითხება მე დავახველებ თუ არა!!!

ოთხი დღე

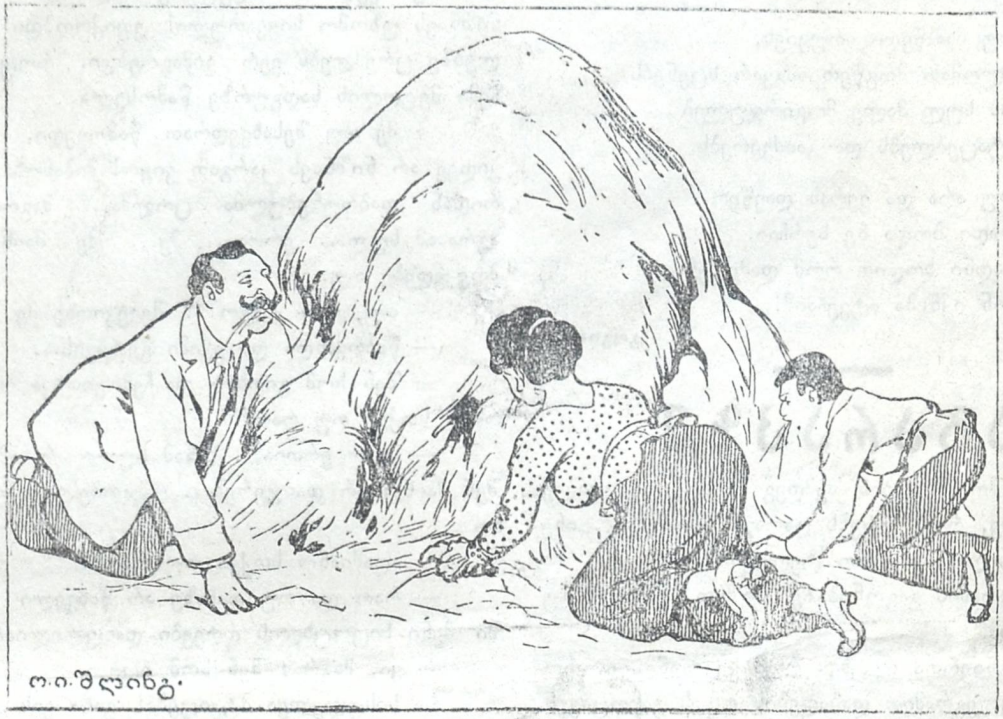

1 — სამშაბათი. სადილათ თივა.

— არა ბატონო, სულ ერთი არაა. თუ გველესიანშა გაიგონა ვაი იმ სახლის პატრონს, სადაც თქვენ იქნებით.

— ვინ გველესიანია!

— ჰიათურიდანაა მდიდარი ვაჭარი, როგორ არ მოგეხსენებათ! ამას წინეთ ლაზარე კაჩუნაშვილს შავი დღე დააყენა: „როგორ გაბედე და შენ სახლში ავათმყოფი დააყენოე, შენი სახლიდან ხველება მესმის და ვნახოთ თუ შეგრჩება ასეთი ურჩობაო“. —რა ვქნა ბატონო, ის მდიდარი კაცია, ქვეყანა მას იცნობს და ცოტა არ იყოს ქე მეშინია ამ სიბერის დროს რომ გამაციმბირონ.

ამ დროს საუბედუროთ ყელში რაღაცა გამეჩხირა და ერთი დამახველა, მივიხედე მაგრამ ჩემი მოსაუბრე აღარსად სჩანდა, ცამ ჩაყლაპა თუ მიწამ ველარაფერი გავიგე.

ის იყო სასოწარკვეთილი უკანვე გამობრუნებას ვაპირებდი, რომ ერთ კარგ მეგობარს შევხვდი, რომელმაც გაიგო თუ არა ჩემი გაჭირება, ერთი პატარა, გალიის მსგავსი ოთახი დამითმო, სადაც ჩემი „მომაკვდავი“ ცოლი დავაბინავე და თვითონ უკანვე გამოვბრუნდი ჩემ საცხოვრებელ სადგურში, სადაც წაღვერიდან ტელეგრამა უკვე მოსული დამხვდა. მართალია იგი ჯერაც არ გამიხსნია, მაგრამ შიგ რაც ეწერება მკითხველმაც კარგათ იცის და მეც.

კ. მწვანეყვავილელი.

მარხულობისა

2 — **ოთხშაბათი.** ნედლი ბალახი.

3 — **ხუთშაბათი.** ქატო ქმრით.

შარადა

„ყრუ რაკრაკით ჩამორბოდა
ის პატარა კორდის ძირსა
და მუნ გაშლილ ტურფა ყვავილთ
წმინდა ცრემლით ბანდა პირსა“.
ვინაა **ის** არ ენახოს
მთის პირათ, ან მინდორ-ველად,
ქალაქში, თუ დაბა-სოფელ
ბაღ-ბოსტანთა მოსარწყველად?
დავიწეროთ ჩვენ ეგ სიტყვა,
ეგ ხმა მოკლე, ეგ ნარნარი,
ზოგან გველებრ დაკლაკნილი,
ზოგან სწორე ვითა ლარი.

—

და ვეწვიოთ ეკლესიას
ქართულ წირვის მოსასმენად,

(ზოგან ქართულადაც სწირვენ
ჯერ-ჯერობით ილბლათ ჩვენად!)
იქ ერთ სიტყვას გაიგონებთ,
საგალობელს არა ქართულს,
„აწდა-მარადისის“ შემდეგ
საბოლოოთ გადახლართულს.
ოთხი ნიშნით იწერება
უცნაური სიტყვა იგი
და იმათგან თქვენ პირველი
შეიწირეთ ვით ტარიგი.

—

თუ პირველი სიტყვა სცანით,
მაშ მო ავყვეთ მისსა პირსა;
ბუჩქის ძირას ყვავილს ვნახავთ
სურნელება განახშირსა,
ლამაზია მტრედის თვალა,
ჰვრეტაც მოსწონს, ყნოსვაც მისი,
(იმითია შენამკობი
„დედა-ენის“ დასაწყისი).

—

მოვიპოვეთ რაც გვინდოდა
მუყაითი მძიმე შრომით...
ის, ვინც ერთობ გაგვიმდიდრდა
ნეიტრალიტეტში ჯდომით.
გუშინ ჩარჩს რო ეძახოდენ
და ხვეტავდა ოქროს წმინდათ,
დღეს ფარ-ხმალით აღიჭურვა
და გვაჩვენებს თავს რაინდათ.
იმ საქმეში კარგი იყო:
ფრთხილი და წინდახედული;
ახლა ვნახოთ, თუ რაინდათ
დარჩეს რაზომ გაბედული.

კოლო.

სასარგებლო ცნობები

(ქართულ კალენდრებიდან)

21 აგვისტო. ფეხების მოვლა ყინვაში.

,,თუ კაცი ყინვის დროს სადმე მიდის, კარგს იზამს ფეხებზე საწერ ქაღალდს დაიხვევდეს და შემდეგ წინდას ჩაიცვამდეს. თუ ორკეცათ დაიხვევს, უფრო თფილათ იქნება. ქაღალდის დახვევამდე ფეხი უნდა გაიმშრალოთ და შემდეგ ღვინის სპირტი წაისვათ.

კ. თავართქილაძე.

—

P. S. საზოგადოთ ჩვენი მეკალენდრენი ერთობ ღარიბებს და მასთან მეცნიერებისაგან უკვე უარყოფილ ცნობებს იძლევიან კალენდრის ფურცლებზე.

არსესებობს ახალი არა ერთი და ორი საშუალება ფეხის სიცივისაგან დასაფარავათ:

იყიდეთ 3 გირვანქა კახიფოლი, ამდენივე გაწმენდილი ქონი (ღორისა) და 4 გირვანქა თაფლის სანთელი. ჩაყარეთ ქვაბში და შემოდგით ცეცხლზე. როცა ნივთიერებანი გადნებიან მოურიეთ რამოდენიმეჯერ. შემდეგ გაიმშრალეთ ჯერ მარჯვენა ფეხი და ჩადგით ქვაბში. როცა მარჯვენას ამოიღებთ ჩადგით მარცხენა. ამოღებულ ფეხს თან ამოჰყვება სქელი კანი ქვაბში მოჩუხჩუხე ნივთიერებისა. ვიდრე მარცხენა ფეხი ქვაბში გექნება, მარჯვენაზე კანი გაცივდება. ამოიღეთ მარცხენა და ჰკარით მარჯვენა. ასე ბოლომდის. რაც მეტჯერ ჩაჰყოფთ ფეხს მდულარე სითხეში და მეტ კანს გაიკეთებთ მით უკეთესია. შემდეგ წაისვით სპირტი, ჩაიცვით წინდები და იარეთ რამდენიც გინდათ.

ექიმბაში.

დეპეშები

სამტრედია. ლექტორი ქალი კ. მიქელაძე უარსყოფს ზოგ მსმენელთაგან გამოტანილ შთაბეჭდილებას, თითქო მას თავის ლექციაში სავსებით გადმოეწეროს ფრანგული ლიტერატურა და ვერხარნის რუსული თარგმანი. მისი განმარტებით, ხსენებული ლიტერატურა გაცილებით მეტ მასალას შეიცავს და თუ მაინც მეტი აღარ ამოიწერა, ეს იმიტომ, რომ ეშინოდა ქუთაისიდან საექსკურსიოთ ჩამოსული სახალხო მასწავლებლები (ლექციაზე მსმენელებათ მოსულნი) პირველი საათის მატარებელს არ ჩამორჩენილიყვენ.

იქიდანვე. იგივე ლექტორი ქალი უარყოფს ხმებს, თითქო მას გიგო დიასამიძის დაფნის გვირგვინი შეშურებოდეს და მისი წაბაძვით შეედარებოს ქართველები კრილოვის სამი ცხოველისათვის (Лебедь, ракъ да щука.) პირიქითო, ქართველი ხალხის ჯგუფებათ დაყოფას მე ჯერ კიდევ გიგოს

დაბადებამდე ვებრძოდი, ხოლო „ცისფერი ყანწების“ გამოსვლის შემდეგ ფიცი დავსდე ყველგან და ყოველთვის ვამხილო საქართველო, რომელიც ამ ჯგუფობრივობის გამო არ ებრძვის გრ. რობაქიძის ხურუშიანობას და ამ პსიხოპატისაგან რუსთველის შეურაცხყოფასაც კი ითმენსო.

იქიდანვე. იმერელმა ქალიშვილებმა დამშვიდებით ამოისუნთქეს იმის გამო, რომ „ეშმაკის მათრახის“ უკანასკნელ ნუმერში „გუგული“ კვლავ ქალებს დაუბრუნდა. წინანდელმა ორმა ნუმერმა აქაც ძალზე დააფრთხო ქალები: „ნუთუ გუგულიც სოციალურმა საკითხებმა უნდა გაიტაცოს“-ო, გაიძახოდენ ერთხმათ შეშინებული დეკლისტ-კოლო-კოლისტკები.

ნადიას მოწონებული*).

—

ნავთლუღი. ნავთლუღის ფრონტზე ვირთხების მიერ გაცხარებული იერიშები დასრულებულათ უნდა ჩაითვალოს; პირველი იერიშები მოიტანეს და 3 დღის თავგანწირული ბრძოლით აიღეს, ავეჯოულობის და სანოვაგეთა საწყობები, რამაც მთავარი როლი ითამაშა ბრძოლის სასწორის გადახრაში. ამის შემდეგ გამხეცებული თაგვთა არმია გარს შემოერტყა გოსპიტალს და ერთის დაკვრით ხელთ იგდო. ამ ჟამად ყველა კორპუსებში, სასადილოებში და ბინებში აუარებელი ვირთხაა დაბანაკებული და თუ კონტრიერიშებით არ ვაიძულეთ საქართველოს დედა ქალაქიც კი საფრთხეში ჩავარდება.

— ახლად მობრძანებულმა „ეკონომმა“ ერთ მსახურთაგანს ბრუნდე ცხვირი შეამჩნია და მყისვე მივარდა, რომ გაესწორებია, მაგრამ ხელი იღრძო. კეთილი საქმე უმსხვერპლოთ ვის უნახავს.

ხანი.

—

— ექიმი ვერდიანის კანკარგულებით სასტიკად აიკრძალა მოწყალე დებთან გალაპარაკება; როგორც ირკვევა ეს უცნაური განკარგულება გამოუწვევია იმ გარამოებას, რომ ბ. ექიმი მისაღებ „იურტაში“ საერთო პაციენტთა ცხრილში მოწყალების დათა რიცხვს საგრძნობელათ დაუკლია.

როგორც ხმა დადის მოწყალე დებს შუამდგომლობა აღუძრავთ, სადაც ჯერ არს, რომ საზოგადოების გვერდით ქუჩებზე მიმოსვლა შესწყდეს და გაშენდეს ბაღი სახელწოდებით „სამიჯნურო ბუჩქნარი“

ნაფლეთი.

—

ჭიათურა. ძმ. გუბელაძეებმა გადასწყვიტეს ბ. პ. პეტრიაშვილს ვაჭართა გამოსარჩლებისათვის საზოგადოთ და კერძოთ კე მათი ინტერესების დაცვისათვის აუგონ „ზელიონი ბაზარში“ საუცხოვო ძეგლი. ძეგლი მცენარეებისაგან გაკეთდება. ძეგლის პროექტი დახლოვებით ასეთი იქნება: ფეხები სტაფილოსი, მუცელი და უკანა ნაწილი ნესვ-საზამთროსი, მკლავები ნიახურ-ოხრახუშის, კისერი მჟავე კიტრის, ხოლო თავი დამპალი პამიდორის. ეს პროექტი განსახილველათ და დასამტკიცებლათ წარედგინა ბ. გრიგოლს, რომელმაც უკვე მოიწონა და ახლო მომავალში შეუდგებიან გეგმის განხორციელებას.

№ 10.

—

ბუტუნას საააგენტო.

ფოთი. ვაჭრები დამშვიდდენ. ქალების ქარტეხილმა უკვე გადაიარა დემოკრატების წყალობით. უკმაყოფილო დარჩენ ალექსანდრესა და თევდორეს „პარტია“, რომლებიც ლამობდენ დიდ ძალ ნადავლის შეძენას. სამაგიეროთ ბ-ნი ვაჭრები ყველაფერ საქონელს „ნიხრზე“ ჰყიდიან, ხოლო ეს ნიხრი ავტონომიურად თითოელ მაღაზიაში შემუშავებულია, საღი საქონელი რომ შეიძინო უსათუოდ კარგი პროტექტორი გინდა.

ქალთა კომისიის ნიხრი იგვიანებს რაღაც მიზეზით ქუთაისიდან ჩამოსვლას.

—

ხიფათეთის*) საბოქაულო. „თვალთ მაქცი“, ხიფათეთის საბოქაულო უბანში შეპარულა საქმის საძიებლათ, სადაც მრავალი საჯოჯოხეთო მოქმედება აღმოუჩენია ბოქაულსა. ნიმუშათ იძლევა შემდეგს:

1) ფიზიკური სასჯელი მეფურნისა ბოქაულის პირადი ვარჯიშობით სანამ, ცხვირიდან მოდენილი სისხლი პირს დაბანდა „უხეშ“[1]) მეფურნეს.

2) უწყლოვან ბავშვების თავზე მუხრუჭის[2]) მო-

---

*) კარგი ვინმე მოსწონებია, კარგი მას მოუვა.

ეშმაკი.

*) ხიფათეთი—ცნობილი უბანი ფოთში.

1) უხეში—მოხელის უსარგებლო.

2) მუხრუჭი—გირა ბაწრის.

ჭერა, სანამ ცხვირ-პირიდან ყალბი[3]) სისხლი არ წასცდენია.

3) წესიერების დაცვის ჯილდოს[4]) მიღება ჩარჩებისაგან ქალების „მოგროვების“ დროს.

4) დაჭერილ „კონდრაბანდის“ პატრონისათვის „დათმობა“[5]).

5) ბრძანების გაცემა, რომ გვემულმა მომჩივნებმა ექიმს მოწმობა, რომელიც გვერდების დაზელას აღნიშნავს, გააუქმონ.

6) ყველა ეს თურმე ხალხის „სიბრალულით“ მოსდის ბ-ნ ბოქაულს.

ხარ-ბაყაყის

ზღაპარი

იყო და არა იყო რა, იყო ერთი კაცი, სახელათ ხარი-ბაყაყი. მის ბარაზე არაფერი გაეჩინა ღმერთს, არც სახნავი, არც სათესი, არც სახლი და არც კარი. თუ ღმერთს ხელი აეღო მასზე, არც ბუნებას დაეჯილდოვებია დიდათ. ისეთი გრუზა-ტანი ქონდა, რომ დედამიწას უპირდა მისი ტარება, ამიტომ მეზობლებმა ხარი დაარქვეს. მარა ხარისაგან მითი განსხვავდებოდა, რომ წარა მარა ყეფდა და ლაყბობდა, მისი დაუსრულებელი რეჩებისაგან ყურთასმენა აღარ იყო. ამიტომ მეზობლებმა მის სახელს ერთი ეპიტეტიც წაუმატეს და ასე დასაჩუქრებულს პირში და ზურგს უკან ეძახდენ ხარ-ბაყაყს.

მაშინ საქართველოში ყველაზე იოლი ხელობა მწერლობა იყო. მართალია, კუჭს ვერვის უძღობდა, მარა ხარ-ბაყაყმა სხვანაირათ შეხედა საქმეს: ალბათ რამე სახრავიც არის, თვარა ამდენი მოცლილი ხალხი იქ რათ ეტანებაო. მიზნათ დაისახა—ლექსი იქნებოდა, თუ პროზა, პოეზია თუ პუბლიცისტიკა, მუქთათ ერთი სტრიქონიც არ დაეთმო თავის ნაწარმოებიდან. შეუდგა ლექსებს, მარა მალე აიღო ხელი: თითონვე შეატყო, რომ მისი მუზა მარტო რითმის მხრივ ორივე ფეხით კოჭლობდა. არც ბელეტრისტიკაში გაუღიმა ბედმა. პუბლიცისტიკაში ხომ სხვისი დაწერილიც ვერ გაეგო და ამის შემდეგ რაღა იმედი უნდა ჰქონოდა თავისა.

[3]) ყალბი—მოძრავი.

[4]) ჯილდო—სიმარ დროს ძალის მიხედვით მიღებული სარგებელი.

[5]) დათმობა—საშეკლო ფასად მიყიდვა.

დიდ ხანს იქნებოდა ამ გასაჭირში, რომ აქ ერთი შემთხვევა არ წამოშველებოდა. ერთი სოვდაგარი ქალთან შეისწრეს და მძიმეთ დასჭრეს. დაჭრილი საავადმყოფოში მიიყვანეს. ამბავი მეტათ საინტერესო გამოდგა და მთელი ქალაქი აქ მოაწყდა. გაზეთის რეპორტიორები წამ და უწუმ კითხულობდენ: მოკვდა თუ ცოცხალიაო. ეს კი მეტათ საყურადღებო კითხვა იყო, ამაზე იყო დამოკიდებული ხვალინდელი ნომრის მეთაური: თუ გადარჩებოდა ავადმყოფისთვის თანაგრძნობა უნდა გამოეცხადებინათ, მკვლელებისთვის კი ზიზღი; თუ მოკვდებოდა, მისთვის ქვა და გუნდა უნდა მიეყარათ, მკვლელებს კი გამოარჩლებოდენ. დაჭრილი კი მეტათ ნაზობდა,—არც საააოსკენ შერებოდა პირს, არც საიქიოსკენ. ხალხი წავიდ-წამოვიდა, დარჩენ მხოლოთ რეპორტიორები, რომელთაც ბევრი ლოდინით გული გადაელიათ და იქვე ჩაეძინათ. მხოლოთ ხარი ბაყაყი იყო ფხიზლათ. რა დაეძინებდა? ის გულმხურვალე ლოცვას აღავლენდა უზენაესისადმი, რომ დღესვე და სწორეთ რეპორტიორების ძილში მიეღო მას ავადმყოფის ცოდვილი სული. უსმინა უფალმა ვედრება: გაიღო კარი და მსახურმა გამოუცხადა რეპორტიორებს—დაჭრილი გარდაიცვალაო. მარა სად იყვნენ რეპორტიორები? სანამ იმათ თვალები მოისრისეს და შეიგნეს ამ დიადი ფაქტის მნიშვნელობა, ხარი-ბაყაყი ქარზე უმალესათ მიქროდა რედაქციისკენ, სადაც მან ღრმა ქლოშინით და ოფლის წმენდით მოახერხა გადაეცა ხვალინდელი გაზეთის დამამშვენებელი ამბავი. რედაქტორებსაც გული გადალეოდათ, მარა კი არ ეძინათ, - განერვიანებულნი ოთახში ბოლთასა სცემდენ და სიმწრით ულვაშებს იკვნეტდენ. ხარ-ბაყაყმა ხელათ გამოარკვია ისინი. „დავსცხოთ, დავსცხოთ, ხვალინდელი ნომრის ტირაჟი 5000-ინ აიწევსო,„ სთქვა ერთმა. „ამ ყმაწვილს კი ნულარ მოვიშორებთ, მეტათ ერთგული იქნება საქმისაო“ დაასკვნეს ერთხმათ. იმ დღიდან ხარ-ბაყაყმა დაიკავა გაზეთში უმთავრესი რეპორტიორის ადგილი.

გაიარა ხანმა, ხარი-ბაყაყი უკვე ცნობილი პიროვნება შეიქმნა. რა ჭორი იქნებოდა, რომ მას არ შეეტყო, ან თითონ რას მოსჭორავდა, რომ მთელ ქალაქს არ მოსდებოდა. გულთმისანს ეძახდენ, ძრწოდენ და კანკალებდენ მის წინ. წაიჩხუბებოდა სადმე ცოლქმარი და იმდღესვე ცოლი ცალკე მორბოდა ხარ-ბაყაყთან და ქმარი ცალკე.

—„არ დაგვჭრა ყელი, გაზეთში არ ჩაგვაგდო და თქვენს გასამრჯელოსაც მოგართმევთო.“ ხარ ბაყაყი გასამრჯელოს ორივესაგან იღებდა, ცნობას კი ერთ გაზეთში მაინც ათავსებდა, თან თავს იმართლებდა: მე ამ გაზეთში არ გაუშვი, იმ გაზეთს კი თითონ შეუტყვიაო. დასტამბავდა ერთ გაზეთში ტყუილ ცნობას, მეორე გაზეთში კი თითონვე მას აბათილებდა. ერთ გაზეთსაც თავისათ მიაჩნდა და მეორესაც და ასე ორივეს ხერხიანათ კრეჭდა.

რეპორტიორობაც აღარ იკმარა: ჩეარეოდა სადმე ინტელიგენტების ჯგუფში და ხერხიანათ გადისროდა ანკესს: ჩემი გაზეთის რედაქტორმა ასეთი სისულელე მოროშაო. ატყდებოდა კამათი: ინტელიგენტები ერთმანეთს თავპირს ამტვრევდენ, ხარიბაყაყი კი განზე იდგა და ყოველ გაგონილ სიტყვას ფრთხილათ ილაგებდა ტვინის უჯრედებში. ინტელიგენტების ნაფქვავი მეორე დღეს მოწინავეთ გამოდიოდა გაზეთში. ერთი ინტელიგენტი დღესაც ღმერთს და რჯულს იფიცავს: „პირდაპირ გამძარცვა შეჩვენებულმა ხარ-ბაყაყმაო; დამაყაჭვა ჩემი აზრები და მოსცხო მეორე დღეს გაზეთშიო; მას აქეთ მაგას კაცს ეძახიან, მე კი ზედაც არვინ მიყურებსო“.

ბოლოს ხარ-ბაყაყი დაცოლშვილდა და ამის შემდეგ უფრო მოუხშირა სერიოზულ სტატიების წერას. ახ, ერთი უცხო ენა ვიცოდე, რომ ყველას თვალებში მტვერი მივაყაროვო, ამბობდა ნატვრით ხარ-ბაყაყი. უმისოთაც არ აყრიდა ხეირს თავის მკითხველებს. აიღებდა ახალ გამოსულ წიგნს, გადაფურცლავდა, გადმოფურცლავდა, გახაზავდა, გამოხაზავდა და ერთ საათში ხუთას გვერდიანი წიგნის ბიბლიოგრაფია მზათ იყო. წაკითხვით კი მას „მამავო ჩვენოც“ კი არ წაუკითხავს და აბა წიგნზე როგორ მოსცდებოდა. გულ იმედათ იყო: მართალია, არ წამიკითხავს, მარა ჯერ აბა ვინ მოასწრობდა წაკითხვას,, რომ მე მიკიჟინოს; როცა წაიკითხავენ, ჩემი სტატიაც დავიწყებული იქნებაო. ასეც იყო. რაღა გავაგრძელოთ: ხარ-ბაყაყმა მიაღწია მიზანს—მისთვის ლიტერატურული შრომა ცხოვრების წყაროთ გადაიქცა და ამ მხრით ის ერთად-ერთ ბედნიერ გამონაკლისს წარმოადგენდა საერთო კანონიდან.

მარა მუდმივი არა არის რა ამ ქვეყნათ და ხარ-ბაყაყსაც გადაუბრუნდა კოჭი. ერთხელ ერთ კითხვაზე ორი სტატია მოამზადა, ორი სხვა და სხვა გაზეთისათვის. რედაქციაში რომ მიდიოდა, გზაზე ნაცნობმა შეაჩერა და ისე თათარიახნათ რამდენიმე ჭიქა არაყი ჩააცეცხლვია. ეს შეზარხოშება საბედისწერო გამოდგა მისთვის. აერია და მოწინააღმდეგე მიმართულების სტატიები მიართვა რედაქციებს. იმ დროს კამათი მეტათ გამწვავებული იყო და სტატიების ავტორი არც ერთმა რედაქციამ აღარ გაიკარა, ხარ-ბაყაყას სამუდამოთ გამოუკეტეს კარი. საზოგადოებრივმა აზრმაც არ დაინდო ხარ ბაყაყი—ყველამ აითვალწუნა და მოიძულა იგი. ჭორების დიდი ოსტატი ახლა თვით შეიქმნა ჭორების მსხვერპლი და რაც არ იყო, ათ იმდენ ცოდვას აწერდენ. გაქრა ყოველივე იმედი თავის დარჩენისა და ხარ-ბაყაყმა ლიტერატურული ბანაკიდან სამუდამოთ აიკრა გუდა-ნაბადი.

ჩაიცვა რკინის ქალამნები და დაადგა გზასა. იარა, იარა, ბევრი იარა, თუ ცოტა იარა, რკინის ქალამნები სულ გაცვითა და სამუშავო კი ვერსად იშოვა. ბოლოს ერთ ქვეყანაში მივიდა. გაიხედა ერთ ტყის პირათ და დაინახა, რომ რამდენიმე კაცს რაღაც ფაცი-ფუცი აქვთ. ამ ფაცი-ფუცში ხან ხმა-შეწყობილათ მღერიან და ხან ერთმანეთს თავპირს ამტვრევენ. „ეს რაღაც უცნაური ხალხია, აქ თუ გასჭრის ჩემი იღბალი, თვარა სხვაგან აღარსადაო“ იფიქრა ხარ ბაყაყმა და მიუახლოვდა. გამარჯობა უთხრა და თან მიაძახა—სტუმარი არ გინდათო?—მობრძანდი, სტუმარი ღვთისაოო, უთხრეს იმათ. დასხდენ და დაიწყეს ერთი-ერთმანეთის ამბავის კითხვა. თურმე იმათ ტყე გაუჩეხიათ და ახლა პურსა სთესავენ. ერთხელ უკვე დაუთესიათ, მარა ზოგი მათგანი ფიქრობს მეორეთაც დავთესთ, უფრო ხშირი ყანა მოვაო,—სხვები არ ეთანხმებიან—ტყუილათ თესლი დაიკარგებაო და ამაზე აქვთ ჩხუბი. მოიტანეს საჭმელი, რაც კი გააჩნდათ და ჭამის დროს გააცნეს თავისი თავი. ერთმა უთხრა: მე ლიხა მქვია, გველსა ხვრელით ამოიყვანს ენა ჩემი მოუბარიო.

ხარ ბაყაყმა სხვას ჰკითხა: მართალს ამბობსო? სხვებმა უთხრეს: მაგას მართალს ამბობს: მარა ისეთი ინტრიგანია, რომ თუ მოინდომა, ტარიელს და ავთანდილს ერთმანეთს შეაკლავსო.

მეორემ უთხრა: მე ალისფერა მქვიან. მე რომ სტვირს დავუკრავ, მთა და ბარი ცეკვას დაიწყებსო.

სხვებმა უთხრეს: მართალია უკრავს, მარა მხოლოთ მაშინ, როცა ლიხა სამჯერ მაინც მიადუ-

ზებიებს თავს კედელზე, თავისით კი ხელს ვერ გაანძრევსო.

მესამემ უთხრა: მე კიკა მქვიან. მაგალითად რომ დამჭირდეს, გველის ხვრელშიაც გავძვრებიო. სხვებმა დაადასტურეს: გველის ჯიშისაა და რათ გაუჭირდებაო.

მეოთხემ უთხრა: მე ადვოკატი მქვიან: კაცს რომ კატორღაში გზავნიდენ, მე დავიხსნიო.

სხვებმა უთხრეს: მართალს ამბობს: აი კიკას ყალბი ფულისთვის კატორღაში გზავნიდენ და მაგან დაიხსნაო.

მეხუთემ უთხრა: მე უსულო მქვიან. დღეში რომ სამჯერ გამლახონ ხმას არ ამოვიღებო. სხვებმა უთხრეს: დღეში ოცჯერაც გაგვილახავს, მარა გულიც არ მოსვლია. პირიქით იძახოდა: მცემეთ კიდევ, არა მტკივაო.

მეექვსემ ზურგი შემოაქცია და იქიდან დაუძახა: მე მდივანი მქვიანო-

ხარ-ბაყაყმა უპასუხა: მწერალი ჩემი თავიც მეჯავრებაო. ამ დროს დაინახა, რომ ერთ კაცს, უზარმაზარი ტვირთი აუკიდია და ყანაში მიაქვს. ხარ-ბაყაყმა იკითხა: ის ვიღა არის, წელში რომ წყდებაო. უპასუხეს: ეს ჩვენი მეკურტნეა,, რაც უნდა ავკიდოთ,—წამოიღებს; ეს ყანა მთლათ მაგან დახნა, მარა ლაპარაკი რომ ჩამოვარდება, ყველაფერს ჩვენ გვაწერს.

მაშინ ხარ-ბაყაყმა სთქვა: თქვენი ხომ გავიგე, ახლა ჩემიც მოისმინეთო. მე ხარ-ბაყაყი მქვიან. ისეთი მაგარი შუბლი მაქვს, ცული რომ დამკრათ, კანს ვერ გამიკაწრავთო.

იმათ უთხრეს: ეგ ყველა ჩვენგანის ღირსებას აღემატებაო. შენ მეტათ ძვირფასი კაცი ყოფილხარ. ამ ყანისთვის მეთვალყურეს ვეძებთ, მოდი და იკისრე ეს თანამდებობაო.

ხარ-ბაყაყი დარჩა მათთან მეთვალყურეთ. დიდათ კი არ იტკივებდა თავს. სიცხეში სულ ტყეში ეგდო და თუ სადმე დამპალი პანტა იყო, სანსლავდა. სადილვახშმათ ხან ლიხასთან მიდიოდა, ხან მეკურტნესთან, ჩაიზე კიკასაც ეწვეოდა. ლიხასთან კიკას ამაგებდა, კიკასთან ლიხას და ასე ორივე მადლობელი ყავდა და სუქდებოდა. ერთხელ ორივეს შემოსწყრა და გაჯავრებულმა ვითომ წასვლა დაპირა. მეკურტნემ რომ გაიგო თავი მოიკლა: როგორ შეიძლება გაშვება, მართლია არას აკეთებს, მარა მტრის თვალში მაინც მეთვალყურეა და რომ წავიდეს, ცა და ქვეყანა ჩვენ მოგვდგებაო. სხვები კი იძახდენ, ჯანდაბამდი გზა ჰქონია, წავიდეს, ყანა თუ გაფუჭდება, ვითომც არ გვქონია, მაგის დარდსაც გავუძლებთო.

როგორც იქნა დააშოშმინეს მეკურტნე: ნუ გეშინიან, კეტიც რომ ურტყათ, არ წავაო.

ყანა საუცხოოთ აბიბინდა. მტერი და მოყვარე მის სანახავათ მოდიოდა და მის მუშაკებს ქებას ასხამდა.

ხარ-ბაყაყმა იკითხა: ყანა როგორ უნდა გაყოთო? მეკურტნემ უპასუხა: გაყოფა რა საჭიროა, საერთოთ იყოსო· ამის შემდეგ ხარ-ბაყაყმა ჩაიდვა გულში როგორმე მოეშორებინა მეკურტნე. გაუზიარა ეს აზრი სხვებს და ერთ მშვენიერ დღეს ხელფეხ გაკრული მეკურტნე მიათრიეს ხარ-ბაყაყთან და თითონაც გარს შემოეხვიენ.

რას მერჩითო? იკითხა მეკურტნემ.

შენ ყველაზე მეტს მუშაობდი, უთხრა ხარ-ბაყაყმა. მარა შენ შეგეძლო უფრო მეტი გემუშავნა. შენ საქმის სიყვარული გაკლდა; რომ ღრმათ გყვარებოდა, თავიც უნდა შეგეწირა მისთვის. შენ კი დღეს ცოცხალი ხარ და არც კი აპიროობ სიკვდილს! სად არის აქ თავგანწირვა?

— სრული ჭეშმარიტება ბრძანეთ. მიუგო მეკურტნემ. მარა ახლა რა გინდათ ჩემგან. მე არ ვიჩემებ თავის შეწირვა-გაწირვას, მიუხედავათ ამისა, თუ ვისმე აქვს აქ წილი, მეცა მაქვს.

— მართალია, გაქვს და ყველაზე მეტიც. უთხრეს სხვებმა. ამიტომ შენ განსაკუთრებულათ უნდა დაგასაჩუქროთ. აბა მეთვალყურეე, მოიგონე რაიმე საჩუქარი.

მეთვალყურე დაფიქრდა და აღფრთოვანებით სთქვა:

— როცა კაცს ამაგს უფასებენ, ის რაღა კაცია: უბრალო მომაკვდავია. ჩვენ კი მოვალე ვართ უკვდავი გავხადოთ ჩვენი მეკურტნე მომავალ თაობათა თვალში. მარა როგორ? დავადგათ თავზე ეკლის გვირგვინი და გაუშვათ აქედან კუდ-ამოძუებული. აი ეს იქნება საუკეთესო ჯილდო მაგისთვის.

ბევრი იძახა მეკურტნემ: ნუ მაჯილდოვებთ, ღირსი არ ვარ ასეთი წყალობისაო, მარა ვინ გაუგონებდა. სულ პანღურით გამოისტუმრეს იქიდან.

დარჩა მეთვალყურეს და მის ამხანაგებს მთელი ყანა. მეთვალყურემ მათაც უთხრა: ყანა უნდა გაყოთო. მათ უპასუხეს: რომ გავყოთ, ჩვენ ჩვენს ნა-

წილს ვერ მოუვლით და სულ გავერანდება. რაკი არ იშლი, სულ შენი იყოს, ჩვენ კი მუშაობას არ დაგამადლითო. ასე დაირჩინა ხარ ბაყაყმა მთელი ყანა. სხვებს ამუშავებს, მოსავალი კი თითონ მიაქვს. მოსავალი კი მთელ ქალაქს გაკვებავს.

გაუვარდა ხარ-ბაყაყს სახელი და სად გინდა, რომ მას არ იწვევდენ საუკეთესო ადგილებზე. ყველგან ხალისით მიდის, მარა ყანაზე მაინც ხელს არ იღებს. ეს ყანა საშვილიშვილოთ გადაეცემა მის ჩამომავლობას. ცხოვრობს ხარ-ბაყაყი ბედნიერათ და ლიტერატურა სულაც აღარ აგონდება. გუშინ მასთან ვიყავ და ძალიან ვიქეიფეთ.

ჭირი ხარ-ბაყაყს დავუტოვე
ლხინი თქვენ მოგიტანე.

ფოცხვერი.

ორი ეშმაკი

(სამტრედიისათვის)

— გამარჯობა მეგობარო! საიდან მოდიხარ?

— საქველმოქმედო საზ. გამ. სხდომას დავესწარი, ეს არის დავბრუნდი.

— ერთი გამაგებინე გეთაყვა, როგორ მიდის საქმეები, ან რაში გამოიხატება მისი ქველმოქმედება?

— როგორ თუ რაში? ოოო! ის ბევრს, ძალიან ბევრ საქმეებს აკეთებს: იკრიბება გამგეობა ყოველ დანიშნულ დროს, შემოდის გამგეობაში სხვადასხვა შეკითხვა-შემოკითხვები, იწერება ვრცელი ოქმები და სხვა. პირველათ ამ საზოგადოებამ გამოუცხადა სასტიკი ბრძოლა დაბაში გავრცნლებულ ციებ-ცხელებას და ამ მიზნით შეიძინა $11^1/_2$ კაპ. ქინაქინა. ღღეს აქ მარტო ქათმებს თუ აცივებს, თორემ ადამიანები უზრუნველყოფილნი არიან. ამითაც არ განისაზღვრება მათი მოღვაწეობა. ამ ღღეებში წაიკითხავდით გაზეთებში, რომ გამგეობას აღუძრავს ვისთანაც ჯერ არს შუმდგომლობა, რათა განთავისუფლებულ იქნან სამტრედიის დეპოდან ჯარში გასაწვევი მოლაშქრენი, შუამდგომლობა, როგორც ამბობენ დაუკმაყოფილებიათ.

— არა ძმაო! როგორც სჩანს გამგეობაში მეტად ენერგიული და საქმის მოყვარული პირები სხედან, თორემ, ასეთ დიდ ამაგს ვინ დასდებდა საზოგადოებას?

— დიახ, აქ უეჭველათ რამდენიმე დიდი თავი მუშაობს.

— კეთილი, მაგრამ, ერთი მითხარი, მამა-კაცები კიდევ ბევრი დარჩა სამტრედიაში?

— ცოტა, ძალიან ცოტა. სულ თითებზე ჩამოსთვლი.

— ალბათ ამან გამოიწვია ქალთა დიდი მოძრაობა დაბაში.

— არა, მეგობარო, „პოგრომს“ ორივე სქესის ბნელი ძალები ხელმძღვანელობდენ, მარტო ქალები რა შუაშია?

— მერე რა შედეგი მოყვა ამ დარბევას?

— ის, რომ დამნაშავენი თავისუფლათ დათარეშობენ, ხოლო უდანაშაულო ქვრივ-ობლები კი პასუხის გებაში არიან მიცემული.

— ალბათ ვაჭრებმა ისწავლეს ჭკუა.

ჭკუის სწავლის რა მოგახსენო და მუშტრის ტყავის გაძრობა უკეთ რომ ისწავლეს ცხადია.

— ეტყობა ჩვენი ქალები ძველ ტრადიციებს ღალატობენ.

— მე ვფიქრობ სწორედ ამან გამოიწვია გაზეთ „ძეგოპრის“ ფურცლებზე ვიღაც „სელოს ძმის“ მოწოდება, რომელიც შემდეგ დარიგებას აძლევს ადგილობრივ გასათხოვარ ქალებს: „ჩემო დებო, ახა-ლ გაზდა ქალებო, მოდით გონს, ნუ იცინით და მხიარულობთ, ნუ იკრიბებით ერთად და სადგურის ბაქანზე ნუ დასეირნობთ, ნუ იცვამთ „კოლოკოლოს“ კაბას, რუსულად ნუ ლაპარაკობთ და კითხულობთ, განვითარდით ქართულად, რათა აღუზარდოთ ქართველებს, ნამდვილი ქართველი გმირებიო“.

— კი მაგრამ თვითონ რომ კლუბ-პრაჟეკტორებს აღარ შორდება დღე და ღამ.

— ეგ არ ვიცი, მაგრამ ეტყობა დიდი ტვინია.

— დიდი ტვინია მაშ. ჩვენი ვაჭარ „მამულიშვილთ“ აგენტი გახლავსთ, ბესოსა და ისიდორ ივანიჩის თაყვანისმცემელი.

— ხა ხა ხა ხა! ისიდორ ივანიჩის ის რომ არის?

— კი მარა, ისიდორ ივანიჩს რა მოსვლია კაცო?

— რა?

— სამტრედიის ბნელი ძალების დამცველობა უკისრია როგორც ამბობენ.

— როგორ!

— როგორ და ცნობილი ფარნაოზი და ფილიპე პასუხის გებაში მიუციათ ხელის „ჭუჭყისა-